ПРАЛЕТАРЫІ ЎСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Гомельскі Універсітэт

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, КАМІТЭТА ЛКСМБ І ПРАФКОМАЎ ГОМЕЛЬСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА

№ 25 (585) | Субота, 13 кастрычніка 1984 года | Газета заснавана ў верасні 1969 года. Выходзіць раз у тыдзень | Цана 2 кап.

ЗАЎТРА — АДЗІНЫ ДЗЕНЬ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЙ АТЭСТАЦЫІ ПА ЛЕНІНСКАМУ ЗАЛІКУ «РАШЭННІ XXVI З'ЕЗДА КПСС — У ЖЫЦЦЁ!» ПРАВЯДЗЕМ ЯГО НА ВЫСОКІМ АРГАНІЗАЦЫЙНА-ПАЛІТЫЧНЫМ УЗРОЎНІ!

КАМСАМОЛУ — ПАРТЫЙНЫ КЛОПАТ

У абстаноўцы дзелавітасці і самакрытыкі на гэтым тыдні адбыўся адкрыты партыйны сход на эканамічным факультэце. Абмеркавана пытанне аб задачах партыйнай арганізацыі і калектыву факультэта, якія вынікаюць з пастановы ЦК КПСС «Аб далейшым паляпшэнні партыйнага кіраўніцтва камсамолам і павышэнні яго ролі ў камуністычным выхаванні моладзі».

З дакладам выступіў сакратар партбюро Б. І. Врублеўскі. Ён дэталёва гаварыў аб тым, які ўплыў аказвае партыйная арганізацыя і асобныя яе члены на вучобу і жыццёвую пазіцыю кожнага камсамольца. У дакладзе справядліва адзначалася, што кіруючая роля партарганізацыі факультэта камсамолам яшчэ не адпавядае тым высокім патрабаванням, якія ставяцца на цяперашнім этапе камуністычнага будаўніцтва. Менавіта гэтым можна растлумачыць параўнаўча невысокі ўзровень якасці падрыхтоўкі маладых спецыялістаў. Не ў меру сваіх магчымасцей працавала вучэбна-выхаваўчая камісія. Як вынік, на факультэце ёсць неапсапяваючыя студэнты, а асобныя будучыя маладыя спецыялісты маюць толькі здавальняючыя адзнакі.

Крытычныя заўвагі былі выказаны ў адрас куратараў. Сваю работу яны вядуць яшчэ без высокага пачуцця адказнасці за даручаную справу.

У дакладзе ўказвалася на неабходнасць паляпшэння навуковых даследаванняў у студэнцкім асяроддзі, працоўнага выхавання, прывіцця моладзі сапраўдных мастацкіх густаў.

Не можа не турбаваць тое, што асобныя студэнцкія групы абыякава адносяцца да замацаваных за імі аўдыторый, не берагуць сацыялістычную маёмасць, не дбаюць аб узорным санітарным парадку.

У абмеркаванні даклада прынялі ўдзел намеснік дэкана факультэта М. В. Герасімчык, старшы куратар М. М. Кучмін, сакратар студэнцкай камсамольскай арганізацыі Віктар Жосткін, сакратар камсамольскай арганізацыі выкладчыкаў і супрацоўнікаў І. Э. Камошка, камсамольцы Таццяна Рэўко, Аляксандр Джумаў і інш.

У выступленнях прамоўцаў адчувалася адзіная думка: добры ўплыў на камсамольцаў могуць аказваць толькі тыя камуністы, якія самі ўсюды і ва ўсім паказваюць павучальны прыклад. На жаль, сярод членаў партарганізацыі ёсць і такія таварышы, якія нічым не праяўляюць сябе.

На сходзе прынята разгорнутая пастанова. У ёй вызначаны канкрэтныя меры па паляпшэнню партыйнага кіраўніцтва камсамолам факультэта і павышэнню яго ролі ў камуністычным выхаванні студэнцкай моладзі.

(Наш кар.).

КОНКУРСЫ — ЛЮСТРА НАШАЙ РАБОТЫ

Штогадовыя конкурсы (усесаюзны і рэспубліканскі) па прыродазнаўчых, тэхнічных і гуманітарных навуках дазваляюць выявіць ступень дзейнасці студэнцкіх навуковых гурткоў, семінараў, канструктарскіх бюро, лабараторый і ролю асобных кафедр і факультэтаў, якія арганізуюць гэтую работу.

На ўсесаюзны конкурс 1983 года наш універсітэт прадставіў 38 студэнцкіх навуковых даследаванняў. Два з іх узнагароджаны дыпломамі Мінвуза СССР і ЦК ВЛКСМ: студэнтаў біялагічнага факультэта Л. Залескай, А. Сілінай, М. Ганчаровай «Вынас рэчыва арганічнага паходжання беспазваночнымі з поймennага возера» (навуковы кіраўнік — д. б. н., праф. Б. П. Савіцкі); студэнткі эканамічнага факультэта А. Маліноўскай «Вопыт укаранення комплекснай сістэмы кіравання цякучасцю кадраў» (на прыкладзе Гомельскага завода «Цэнтраліт»). (Навуковы кіраўнік — к. э. н., дац. А. У. Жук.

Работа выпускніцы эканомфака Н. Аляксеевай «Прымяненне ЭВМ пры распрацоўцы тэхпрамфінплана прамысловага прадпрыемства» (навуковы кіраўнік — к. э. н., дац. Г. К. Котаў) узнагароджаны дыпломам УСНТТ.

Конкурсная камісія па раздзелу «Філалагічныя навукі» узнагародзіла граматай даследаванне студэнткі завочнага факультэта А. Навамлінец (навуковы кіраўнік — к. ф. н., дац. Р. Н. Казлова).

22 студэнцкія навуковыя работы конкурсная камісіі рэкамендавана заахвоціць ва універсітэце.

У 1983/84 навучальным годзе на рэспубліканскі конкурс было прадстаўлена 84 студэнцкія навуковыя работы. 38 з іх аднесены да першай катэгорыі, што склала 45,23% ад агульнай колькасці (у 1982/83 навучальным годзе было 34 работы або 43,5%). 35 работ было аднесена да другой катэгорыі або 41,66% (летась адпаведна 33 або 42,3%). 9 работ аднесены да трэцяй катэгорыі і дзве былі адхілены.

За чатыры самыя лепшыя студэнцкія работы выдадзены грашовыя прэміі па 40 рублёў за кожную. Гэта даследаванні пяцікурсніка гісторыка-філалагічнага факультэта І. Афанасьева (навуковы кіраўнік — к. ф. н. У. В. Казлоў), выпускніцы эканамічнага факультэта Л. Васілец (навуковы кіраўнік — к. э. н. Т. В. Карпей), выпускнікоў завочнага факультэта Г. Алейнікавай і В. Шубінай (навуковыя кіраўнікі — дац. Н. В. Карташова, ст. лабарантка С. Н. Астаньковіч).

Вышэй названыя аўтары, а таксама ўсе студэнты, чые работы аднесены да першай катэгорыі, з'яўляюцца лаўрэатамі рэспубліканскага конкурсу. Яны ўзнагароджаны дыпломамі Мінвуза БССР.

Прыведзеныя даныя сведчаць аб тым, што якасць прадстаўленых на конкурс работ мае ўстойлівую тэндэнцыю да росту. Гэта вынік вялікай і сур'ёзнай працы студэнтаў і іх навуковых кіраўнікоў. Аднак яшчэ не на ўсіх кафедрах удзяляюць належную ўвагу студэнцкім даследаванням. Кафедрамі беларускай літаратуры, рускага, агульнага і славянскага мовазнаўства былі адпраўлены на конкурс работы рэфератыўнага характару. Яны ўтрымлівалі грубыя памылкі, былі неахайна аформлены. Гэта работы студэнтак Л. Мележ і Н. Казловай (навуковыя кіраўнікі — дацэнты В. І. Смыкоўская і М. Ф. Гуліцкі). Конкурсная камісія адхіліла гэтыя работы. Савету гісторыка-філалагічнага факультэта трэба сур'ёзна прааналізаваць стан НДРС і ВДРС на кафедрах, палепшыць арганізацыйныя і метадычныя сувязі кафедр і грамадскіх арганізацый факультэта, правесці навукова-метадычны семінар па навуковай і вучэбна-даследчай рабоце студэнтаў.

У справаздачы аргкамітэта па правядзенню рэспубліканскага конкурсу прыводзяцца наступныя даныя па групе «Універсітэты». Гомельскі дзяржаўны універсітэт за прадстаўленыя на конкурс работы ў разліку на тысячу студэнтаў набраў 154 балы, БДУ імя У. І. Леніна — 150, Гродзенскі дзяржаўны універсітэт — 75 балаў.

За высокія паказчыкі, дасягнутыя ў рэспубліканскім конкурсе, наш універсітэт узнагароджаны Ганаровай граматай ЦК ЛКСМ Беларусі. Гэта ўзнагарода да многага абавязвае. Таму трэба выкарыстаць усе магчымасці для далейшага развіцця і ўдасканалення НДРС і ВДРС.

Арганізаваць даследчую работу можа толькі тая кафедра, члены якой самі з'яўляюцца актыўнымі даследчыкамі, здольнымі павесці за сабой моладзь. Там жа, дзе не створана такой абстаноўкі, не можа быць і навуковай актыўнасці студэнтаў. Толькі шырокае развіццё навуковых даследаванняў на кафедрах і факультэтах, стварэнне творчай абстаноўкі можа наблізіць нас да поўнага далучэння да навуковай творчасці ўсіх студэнтаў, дазволіць павысіць якасць іх падрыхтоўкі. Развіваючы і ўдасканальваючы НДРС, мы выконваем адну з важнейшых задач, пастаўленых перад вышэйшай школай XXVI з'ездам КПСС.

А. ГАЕЎ,
загадчык студэнцкага канструктарскага бюро ГДУ.

ДА ЎСЕСАЮЗНАГА ДНЯ РАБОТНІКАЎ СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРКІ

СЛОВА ТРЫМАЛІ ЦВЁРДА

Асеннія студэнцкія сельскагаспадарчыя атрады ў апошнія гады ўсё больш выразна набываюць рысы СБА, абагачаюцца яго традыцыямі. Цяпер яны не толькі аказваюць адчувальную дапамогу сельскім працаўнікам ва ўборцы бульбы, гароднiны, у правядзенні іншых неадкладных работ у калгасах і саўгасах у асенні час, уносячы тым самым свой непасрэдны ўклад у рэалізацыю Харчовай праграмы краіны. Студэнцкая моладзь, якая выязджае ў вёску на ўборку «другога хлеба», як і байцы СБА ў час летніх працоўных семестраў, праводзіць яшчэ і вялікую грамадска-палітычную работу.

Сельгасатрад «Эканаміст», куды ўвайшлі першакурснікі аддзялення АМАЭІ эканомфака, з поўным правам можна аднесці да той часткі студэнцкай моладзі, якая добра разумее ролю ўборачных сельгасатрадаў. Тагу не выпадкова сабраліся 40 юнакоў і дзяўчат 1-га верасня на агульнаатрадны сход. Яны вырашылі прыняць на ім Зварот да ўсіх удзельнікаў асенняга працоўнага семестра вобласці, каб высокімі дасягненнямі ў працы на калгасных і саўгасных палетках азнаменаваць год падрыхтоўкі да святкавання 40-годдзя Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне, унесці дастойны ўклад у выкананне заданняў чацвёртага года адзінаццатай пяцігодкі.

Яны ўзялі на сябе абавязацельствы арганізаваць сваю работу, каб ні адзін кілаграм бульбы не застаўся ў зямлі, убраць вырашчаны сельскімі працаўнікамі ўраджай без страт і датэрмінова. Намецілі яны карысныя мерапрыемствы і на вольны ад работы час: аказаць пасільную дапамогу сельскаму Дому культуры, акружыць клопатамі ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны і працы, адрамантаваць помнікі загінуўшым воінам.

Ініцыятыва першакурснікаў ГДУ была адобрана абласным камітэтам камсамола і падтрымана іншымі ўборачнымі студэнцкімі атрадамі.

— Цяпер на нас будуць раўняцца, браць прыклад. Значыць, дадзенае слова трэба трымаць моцна! — з такімі думкамі і прыступілі байцы сельгасатрада «Эканаміст» да працы ў калгасе «Радзіма» Жлобінскага раёна. З першага ж дня ўзялі ўдарны тэмп.

Добры ўраджай бульбы вырасцілі сёлета ў гаспадарцы. Яе ўборку вялі тут камбайнамі. Студэнты кожны дзень перавыконвалі нормы па падборцы і сартыроўцы клубняў. Усяго за час работы на бульбяных палетках калгаса байцы атрада «Эканаміст» убралі і перапрацавалі 1922 тоны «другога хлеба».

У гаспадарцы вялікія плошчы адведзены пад славуты беларускі лён-даўгунец. З 18 га дапамагалі ўбраць калгасу «паўночны шоўк» дзяўчаты з універсітэта. У пачатку верасня «гарачым» месяцам у вёсцы застаецца яшчэ зернеток. Заканчвалася жніво, і сюды на перапрацоўку штодзённа паступалі дзесяткі тон збожжа. Таму студэнты прапанавалі тут сваю дапамогу — ачышчалі і прасушвалі зерне. Знайшлі сабе дадатковую работу, акрамя ўборкі бульбы, і 6 юнакоў з «Эканаміста». Яны сціртавалі салому.

Высокімі вынікамі быў азнаменаваны і Дзень ударнай працы — 14 верасня. Зароблены за яго грошы студэнты пералічылі ў фонд XII Сусветнага фестывалю моладзі і студэнтаў у г. Маскве. Вялікі працоўны энтузіязм панаваў тады сярод першакурснікаў. А асабліва пастараліся Ала Доўгаль, Аня Смольская, Оля Кучынская.

Узятыя абавязацельствы студэнты з гонарам выканалі. У гэтым вялікая заслуга таксама камандзіра атрада асістэнта кафедры тэхнічных сродкаў апрацоўкі эканамічнай інфармацыі А. М. Дземідзенкі і камісара, дацэнта гэтай жа кафедры Г. К. Котава.

Выхадных дзён у атрадзе не было. Працавалі без іх вырашылі самі байцы. Але дапамагчы сельскім жыхарам студэнты паспявалі пасля работы. За час знаходжання ў калгасе правялі добраўпарадкаванне тэрыторыі вакол нядаўна пабудаванага фельчарска-акушэрскага пункта, адрамантавалі радыёапаратуру ў сельскім Доме культуры. Стаяць у вёсцы два помнікі. Адзін — загінуўшым воінам і партызанам, які вызвалі ў гады Вялікай Айчыннай вайны ў гэтых месцах, другі — спаленым вёскам Жлобінскага раёна. З асаблівай любоўю і стараннасцю прыводзілі ў парадак гэтыя помнікі студэнты.

Пасля размовы аб праведзенай студэнтамі рабоце я пацікавіўся ў камандзіра атрада А. Дземідзенкі:

— А якія-небудзь здарэнні, прыгоды ў атрадзе былі?

(Заканчэнне на 2-й стар.).

ГАРАНТАВАНА ШЧАСЛІВАЕ ЖЫЦЦЁ

На эканамічным факультэце адбыўся ўрачысты сход, прысвечаны Дню Канстытуцыі СССР. Перад першакурснікамі з дакладамі выступілі намеснік дэкана факультэта М. В. Герасімчык і пяцікурснік, дэпутат раённага Савета народных дэпутатаў Віктар Жосткін. Яны гаварылі аб тым, што савецкая Канстытуцыя гарантуе ўсім грамадзянам роўныя правы і абавязкі, адкрывае ўсё новыя магчымасці для ўсебаковага, гарманічнага развіцця асобы. Савецкім людзям прадстаўлена права на працу, ахову здароўя, адпачынак, жыллё, карыстанне дасягненнямі культуры.

Нам, савецкім студэнтам, дзяржава дала права на бясплатную адукацыю. Адказваючы Радзіме на клопаты аб моладзі, мы будзем добра вучыцца, прымаць актыўны ўдзел у грамадскім жыцці.

І. НЕШЫК,
старшыня прэс-цэнтра эканамічнага факультэта.

СЛОВА ТРЫМАЛІ ЦВЁРДА

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

Алег засмяяўся:

— Не абышлося без іх. З першых жа дзён знаходжання ў калгасе я застаўся басаног у прамым сэнсе гэтага слова. Справа ў тым, што пачатак верасня выдаўся сухім, і ў лесе, паблізу вёскі Кароткавічы, загарэўся тарфянік. Здарылася так, што я знаходзіўся недалёка адтуль. Да цемры дапамагаў двум леснікам і мясцоваму механізатару на трактары К-701 абворваць полымя, каб яно не перакідвалася далей. Важкі трактар не мог прайсці ў адным з нізкіх месцаў тарфяніка, давялося бегчы ў вёску, узяць другі трактар і ўжо пры свеце факела з саляркі да паўночы «адразаць» пажар ад густога сасновага лесу. Вось і згарэлі красоўкі. Добра, што ў калгасе боты выпісалі...

Асобна трэба сказаць вось аб чым. Нашаму атраду давялося працаваць там, дзе ў гады Вялікай Айчыннай вайны стаяў фронт. Прайшло чатыры дзесяцігоддзі з той далёкай ваеннай пары, а яна да гэтага часу зласна нагадвае аб сабе — зямля як пірог «нашпігавана» металам. Шмат разоў даводзілася нам спыняць работу на бульбасартыравальным пункце, каб аднесці ў бок неўзарваўшыеся снарады, міны, гранаты, якія трапляліі сюды з поля разам з бульбай. Таму аб гэтым варта памятаць кіраўнікам, якія вязуць студэнтаў на ўборку бульбы, каб быць асабліва ўважлівымі, пільнымі.

...Вярнуліся байцы сельгасатрада «Эканаміст» ва універсітэт, прыступілі да заняткаў з пачуццём выканага абавязку. Дадзенае слова правесці асенні семестр з найвышэйшай прадукцыйнасцю працы яны стрымалі!

Т. ДУБЯК.

Запрашае факультэт грамадскіх прафесій

ВЫБІРАЙ ПА ЗДОЛЬНАСЦЯХ

У гэтым годзе факультэт грамадскіх прафесій адзначыў свой дзесяцігадовы юбілей. Тысячы студэнтаў, якія навучаюцца на ФГП Гомельскага дзяржуніверсітэта, атрымалі другую (грамадскую) прафесію. Цяпер звыш 70 выпускнікоў працуе на камсамольскай рабоце, многія выпускнікі школы камсамольскага актыву, аддзяленняў атрадных важатых, метадыстаў-арганізатараў спартыўна-масавай і турыстычнай работы актыўна выкарыстоўваюць атрыманыя веды пры рабоце ў якасці класных кіраўнікоў у школах, прымаюць удзел у лекцыйнай прапагандзе.

На факультэце дзейнічае 11 аддзяленняў і школ, на якіх працягнуць навучанне 2057 слухачоў, пераведзеных на другі курс факультэта.

Пачаўся набор на 1-ы курс наступных аддзяленняў і школ факультэта грамадскіх прафесій:

I. Школа маладога лектара (тэрмін навучання 2 гады). У ёй працуюць секцыі:
— палітінфарматараў;
— міжнародных зносін;
— маральна - эстэтычных ведаў;
— навуковага атэізму;
— эканамічных ведаў;
— прапаганды спецыяльных навуковых ведаў.

II. Метадыстаў-арганізатараў камсамольскай работы (тэрмін навучання 1 год).

III. Атрадных важатых. Тэрмін навучання 1 год.

IV. Экскурсаводаў. Тэрмін навучання 2 гады.

V. Журналістыкі. Тэрмін навучання 2 гады.

VI. Арганізатараў культурна-масавай работы. Тэрмін навучання 3 гады.

Секцыі:
— кіраўнікі танцавальных калектываў;
— кіраўнікі тэатральных калектываў;
— кіраўнікі вакальна-інструментальных калектываў;
— кіраўнікі гурткоў і клубаў юных філатэлістаў.

VII. Сацыёлагаў. Тэрмін навучання 2 гады.

VIII. Метадыстаў-арганізатараў па ахове прыроды. Тэрмін навучання 2 гады.

IX. Метадыстаў-арганізатараў па турызму. Тэрмін навучання 1 год.

X. Народны універсітэт па ахове помнікаў гісторыі і культуры. Тэрмін навучання 2 гады.

XI. Метадыстаў-арганізатараў спартыўна-масавай работы. Тэрмін навучання 3 гады.

Секцыі:
— падрыхтоўкі грамадскіх інструктараў па відах спорту.
— падрыхтоўкі грамадскіх суддзяў па відах спорту.

Вучэбны працэс на факультэце грамадскіх прафесій будуецца ў адпаведнасці з вучэбна-метадычнымі планамі, рэкамендаванымі Мінвузам, Міністэрствам асветы БССР, Усесаюзным праўленнем таварыства «Веды», Домам палітычнай асветы Гомельскага абкома партыі. Праводзяць заняткі на факультэце кваліфікаваныя кадры.

Асаблівай увагі заслугоўвае школа маладога лектара, якая ўключае 6 секцый. У рабоце ШМЛ прымаюць актыўны ўдзел 176 выкладчыкаў універсітэта, з іх 99 маюць вучоныя ступені.

Адной толькі секцыяй спецыяльных навуковых ведаў падрыхтавана 314 лекцый, з якімі слухачы ШМЛ выступалі перад студэнцкімі аўдыторыямі, у школах і на прадпрыемствах горада. 25 слухачоў школы маладога лектара прыняты ў таварыства «Веды».

Агульныя заняткі праводзяцца ў школе маладога лектара 1 раз у месяц, заняткі па секцыях — 2 разы ў месяц. На агульных занятках школы маладога лектара чытаецца курс «Асновы лектарскага майстэрства». Ён падрыхтаваны выкладчыкамі кафедр палітэканоміі, педагогікі і псіхалогіі. У праграму агульных заняткаў уведзены таксама лекцыі па актуальнай тэматыцы, якая адлюстроўвае важнейшыя падзеі, што адбываюцца ў краіне і за яе межамі. Праграма агульных заняткаў складзена такім чынам, каб студэнты, слухачы ШМЛ, набылі неабходны мінумум ведаў і навыкаў у лектарскім майстэрстве, авалодалі методыкай вусных выступленняў, былі ў курсе важнейшых падзей.

Аддзяленне метадыстаў-арганізатараў камсамольскай работы запрашае ўвесь камсамольскі актыў універсітэта. На аддзяленні праходзяць навучанне ўсе катэгорыі выбарнага камсамольскага актыву. Задачай аддзялення з'яўляецца павышэнне палітычнай і дзелавой падрыхтоўкі выбарнага камсамольскага актыву.

У мінулым годзе адкрылася новае аддзяленне — экскурсаводаў, якім кіруе экскурсавод Гомельскага бюро падарожжаў і экскурсій В. Ларыёнаў. На гэтым аддзяленні ў 1984—1985 навучальным годзе працягнуць навучанне 160 слухачоў. Слухачамі аддзялення вывучаюцца выдатныя мясціны нашага горада, з якімі яны знаёмяцца ў працэсе навучання.

Слухачы аддзялення журналістыкі праходзяць тэарэтычную падрыхтоўку, знаёмяцца з усімі газетнымі жанрамі і праяўляюць сябе на практыцы, публікуючы свае артыкулы ў шматтыражнай газеце «Гомельскі універсітэт».

Аддзяленнем культурна-масавай работы кіруе былы выпускнік факультэта грамадскіх прафесій, дырэктар студэнцкага клуба «Маладосць» А. Лысянкоў. Клуб знаёміць з навінамі навукі, культуры, гісторыяй і традыцыямі універсітэта. Усе калектывы мастацкай самадзейнасці ГДУ актыўна рыхтуюцца да ўдзелу ў святах, тэматычных канцэртах. У гэтым навучальным годзе адкрываецца новая секцыя — кіраўнікоў гурткоў і клубаў юных філатэлістаў.

На правах аддзялення ФГП функцыяніруе народны універсітэт аховы помнікаў гісторыі і культуры. Рэктарам гэтага народнага універсітэта з'яўляецца заслужаны настаўнік БССР П. А. Дуброўскі. Студэнты знаёмяцца з культурна-гістарычнай спадчынай савецкага народа, з дасягненнямі марксісцка-ленінскай навукі ў справе вывучэння і выкарыстання помнікаў гісторыі і культуры.

Па ўзгадненню з таварыствам аховы прыроды створана аддзяленне метадыстаў-арганізатараў па ахове прыроды. Кіраўнік аддзялення — асістэнт кафедры батанікі і фізіялогіі раслін С. У. Аўсеенка. Слухачы вядуць барацьбу з браканьерствам, выступаюць з лекцыямі перад насельніцтвам горада і вобласці.

Новае двухгадовае аддзяленне сацыёлагаў, кіраўніком якога з'яўляецца кандыдат філасофскіх навук А. П. Касьяненка, ставіць сваёй задачай пашырыць спецыяльную падрыхтоўку студэнтаў, прывіць навыкі да практычнай сацыялагічнай работы.

Пры факультэце грамадскіх прафесій праводзіць заняткі школа атраднага важатага. Слухачы вывучаюць асновы педагогікі і псіхалогіі, тэорыю і методыку піянерскай і камсамольскай работы, творча прымяняюць набытыя веды і ўменні на практыцы. Заняткі праводзіць кандыдат педагагічных навук В. П. Горленка, дапамогу ў падрыхтоўцы слухачоў аддзялення аказвае гарадскі Палац піянераў і школьнікаў.

Аддзяленне спартыўна-масавай работы ўключае дзве секцыі: падрыхтоўкі суддзяў па відах спорту і падрыхтоўкі грамадскіх інструктараў па відах спорту. На аддзяленні 12 падсекцый: канькабежны спорт, лёгкая атлетыка, спартыўная гімнастыка, плаванне, ручны мяч, баскетбол, футбол, спартыўнае фехтаванне, ГПА, стралковая і інш.

Аддзяленне інструктараў-метадыстаў па турызму вялікую ўвагу ўдзяляе формам і метадам правядзення турысцкай работы, непасрэднай арганізацыі паходаў (турысцкай амуніцыі, харчаванню ў паходзе, тапаграфіі і арыентаванню на мясцовасці, правілам радыёабмену).

Факультэт грамадскіх прафесій запрашае ўсіх жадаючых на свае аддзяленні. Заявы падаваць у камітэт камсамола ГДУ (галоўны корпус універсітэта, аўдыторыя 4-17).

Л. ГАЛЕЕВА,
метадыст факультэта грамадскіх прафесій.

КУРАТАРСКАМУ ПЛАНУ — ДАКЛАДНАСЦЬ І КАНКРЭТНАСЦЬ

Адбылося першае ў бягучым навучальным годзе пасяджэнне савета куратараў універсітэта. На ім былі абмеркаваны прынцыпы складання планаў выхаваўчай работы і формы справаздачнасці куратараў студэнцкіх груп.

Прызнана неабходным звярнуць іх увагу на захаванне ў працэсе планіравання прынцыпаў партыйнасці, навуковасці, мэтанакіраванасці, комплекснасці і ўліку спецыфічных асаблівасцей факультэта і групы. Зыходзячы з іх, у плане выхаваўчай работы на семестр павінны, у прыватнасці, знайсці адлюстраванне пастановы ЦК КПСС «Аб 40-годдзі Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне 1941—1945 г.» і «Аб далейшым паляпшэнні партыйнага кіраўніцтва камсамолам і павышэнні яго ролі ў камуністычным выхаванні моладзі», а таксама «Асноўныя напрамкі рэформы агульнаадукацыйнай і прафесіянальнай школы».

Прытрымліваючыся пералічаных прынцыпаў, куратар павінен дакладна вызначыць вядучыя задачы выхаваўчай работы на наступны семестр і намеціць шляхі іх вырашэння. Правільна зрабіць гэта можна на аснове ўліку вынікаў вучобы і ўзроўню выхаванасці студэнтаў групы. У плане павінна атрымаць адлюстраванне і галоўная перспектыва знаходжання маладога чалавека ў ВНУ — атрыманне універсітэцкай адукацыі і адпаведнай спецыяльнасці. Зыходзячы з пастаўленых мэт, куратар выдзяляе асноўныя напрамкі выхаваўчай работы ў групе. Як правіла, гэта дзейнасць па развіццю студэнцкага калектыву, стымуляванне вучэбнай і навуковай работы студэнтаў, ідэйна-палітычнае, маральнае, прававое, працоўнае выхаванне і прафарыентацыя, культурна-масавая і індывідуальная работа са студэнтамі і інш. Натуральна, што плануючы канкрэтныя мерапрыемствы па даных напрамках, неабходна ўзгадніць іх з камсамольскім і прафсаюзным актывам групы.

У адпаведнасці з «Палажэннем аб куратару студэнцкай групы», куратар абавязан весці дзённік, які з'яўляецца яго асноўным справаздачным дакументам. На савеце было падкрэслена, што гэты дзённік павінен па меншай меры змяшчаць наступныя раздзелы: звесткі аб саставе групы, агульная характарыстыка асаблівасцей групы і асноўныя выхаваўчыя задачы на семестр, план выхаваўчай работы на семестр, улік праведзеных мерапрыемстваў. Кожны з куратараў павінен на працягу навучальнага года зрабіць справаздачу аб сваёй дзейнасці.

А. ЛЫТКО,
старшыня савета куратараў універсітэта, асістэнт кафедры педагогікі і псіхалогіі.

КОМПАС У АКІЯНЕ ФІЛАТЭЛІІ

Адным з самых распаўсюджаных захапленняў, асабліва сярод моладзі, з'яўляецца калекцыяніраванне. У сваю чаргу, з усіх яго відаў самы распаўсюджаны і, бадай, найбольш цікавы — філатэлія, калекцыяніраванне знакаў паштовай аплаты.

Не сакрэт, што да нядаўняга часу на філатэлістаў глядзелі як на дзівакоў. Сёння гэта памылковая думка ў мінулым. Цяпер філатэлію лічаць карысным і актыўным заняткам, які дапамагае зведваць свет. Філатэлія садзейнічае пашырэнню і паглыбленню ведаў, якія набываюць у школе, прывівае цікавасць да вывучэння помнікаў матэрыяльнай культуры, палітычных і гістарычных падзей, навукі, мастацтва і прыроды, садзейнічае фарміраванню дапытлівасці, густу, любві да прыгожага, эфектыўна садзейнічае патрыятычнаму выхаванню.

Савецкай філатэліі ўласцівы высокая партыйнасць, грамадзянскасць, яна выконвае важныя агітацыйна-прапагандысцкія функцыі. Усесаюзнае таварыства філатэлістаў з'яўляецца добраахвотнай масавай грамадскай культурна-асветнай арганізацыяй, асноўная задача якой заключаецца ва ўсебаковым выкарыстанні філатэліі ў якасці сродку камуністычнага выхавання працоўных і савецкай моладзі.

Цяга маладых людзей, асабліва школьнікаў, да філатэліі значна ўзрасла за апошнія гады. Гэта ў сваю чаргу прывяло да стварэння ў школах і пазашкольных установах шырокай сеткі гурткоў і клубаў юных філатэлістаў. Каб дзейнасць гэтых грткоў і клубаў у найбольшай меры адказвала сучасным патрабаванням фарміравання новага чалавека, неабходна мэтанакіраванае педагагічнае кіраўніцтва развіццём культурна-пазнаваўчых інтарэсаў школьнікаў сродкамі філатэліі. У мэтах узбраення будучых настаўнікаў сістэмай ведаў па асновах філатэліі, падрыхтоўкі іх да кіраўніцтва філатэлістычнымі гурткамі і клубамі Міністэрства асветы СССР распрацавала і накіравала ва ўсе педагагічныя вучэбныя ўстановы праграму для факультэтаў грамадскіх прафесій «Асновы савецкай філатэліі». Пaспяхова вядзецца падрыхтоўка кіраўнікоў дзіцячых і юнацкіх клубаў філатэлістаў ва Ульянаўскім, Смаленскім, Кішынёўскім і многіх іншых педагагічных інстытутах, у радзе універсітэтаў краіны.

Задача новай секцыі, якая адкрываецца на факультэце грамадскіх прафесій ГДУ, — узброіць будучых кіраўнікоў гурткоў юных калекцыянераў сістэмай агульных і спецыяльных філатэлістычных ведаў, навыкамі, неабходнымі для работы са школьнікамі. Студэнты атрымаюць уяўленне аб сацыяльна-палітычных асновах калекцыяніравання, вывучаць гісторыю пошты і філатэліі, методыку і тэхніку калекцыяніравання, а таксама псіхолага-педагагічныя асаблівасці работы з юнымі філатэлістамі. Змест курса дазваляе падрыхтаваць студэнта да шырокага выкарыстання філатэліі як на уроках, так і ў пазакласнай рабоце.

Студэнты, якія завершаць двухгадовы курс навучання ў секцыі, здадуць залікі і аформяць метадычны дапаможнік або фрагмент тэматычнай калекцыі.

КАЛІ ЛАСКА, У СЕКЦЫЮ ГУРТКОЎ ЮНЫХ ФІЛАТЭЛІСТАЎ!

І. НЯМКЕВІЧ,
кіраўнік секцыі.

ШЛЯХ ДА СЭРЦАЎ НАРОДА

ЧАКАЕ ЦІКАВАЯ СУСТРЭЧА

Наша родная Беларусь мае слаўную гісторыю. На яе шматпакутнай і велічнай зямлі нараджаліся ва ўсе эпохі і стагоддзі асветнікі і кнігадрукары, героі і паэты, рэвалюцыянеры і пісьменнікі. Хто не ведае імён Ф. Скарыны, С. Будная, С. Полацкага, К. Каліноўскага, А. Міцкевіча, Я. Купалы, Я. Коласа, бацькі Міная, П. Клімука, М. Мароза, подзвігі якіх увасоблены ў мармуры і бронзе, памяць аб якіх вечна жыве ў народзе? Аднак да гэтага часу ў нас не было сапраўдных кніг—помнікаў, г. зн. грунтоўных мастацкіх біяграфій нашых выдатных дзеячоў культуры і мастацтва, герояў вайны і працы, усіх тых, кім мы па праву ганарымся, хто стаў славай Беларусі і ўсёй краіны, хто ўнёс свой уклад у скарбніцу велічы духу ўсяго чалавецтва. Кніга А. Лойкі «Як агонь, як вада...» і яе рускі варыянт «Янка Купала» (серыя ЖЗЛ) і стала той першай ластаўкай, якая павінна прынесці сапраўдную вясну ў гэтую высакародную справу.

Кафедра беларускай літаратуры ГДУ, праўленне абласнога таварыства аматараў кнігі запрашаюць усіх, хто цікавіцца гісторыяй, матчыным словам, беларускай літаратурай, прыняць удзел у навукова-практычнай канферэнцыі па кнізе А. Лойкі «Янка Купала» (серыя ЖЗЛ), якая адбудзецца 19 кастрычніка ў актавай зале ГДУ. Пачатак — у 13.00. У праграме канферэнцыі — выступленні выкладчыкаў і студэнтаў ГДУ, прафесара М. М Грынчыка і аўтара кнігі А. Лойкі, сустрэча з купалаўскімі героямі.

ПАКІНУЦЬ СЛЕД

З'явіўся на зямлі чалавек. Што наканавана яму лёсам? Які пакіне след, памяць пасля сябе? Такія, ці прыкладна такія пытанні задаў аднойчы сваім вучням, сваім аспірантам масціты мінскі вучоны. Ён пераехаў у толькі што адкрыты Гомельскі дзяржаўны універсітэт выкладаць родную літаратуру, рыхтаваць навуковыя кадры ў маладой навучальнай установе беларускага Палесся. За плячамі ў яго быў немалы, цяжкі, але шчаслівы жыццёвы шлях. Дзяцінства на рацэ Шчары, юнацтва, Вялікая Айчынная вайна, у якой ён быў спачатку партызанскім сувязным, а пазней ваяваў на фронце. Пасля — вучоба, аспірантура, бліскучая абарона кандыдацкай, затым і доктарскай дысертацый, некалькі манаграфій аб творчасці А. Куляшова, гісторыі нацыянальнага вершаскладання, шматлікія артыкулы ў рэспубліканскіх навуковых выданнях... Усяго не пералічыць, ды і пісалася аб гэтым шмат з нагоды нядаўняга 60-годдзя Міколы Міхайлавіча Грынчыка, прафесара, заслужанага дзеяча навукі БССР, члена Саюза пісьменнікаў СССР. Хочацца сказаць аб іншым, паспрабаваць вылучыць з усяго гэтага самае каштоўнае ў асобе М. М. Грынчыка. Гэта чалавечнасць і вялікая філасофская засяроджанасць над актуальнымі пытаннямі жыцця, мастацтва, імкненне сказаць сваё слова ў добра вядомай ім гісторыі шматнацыянальнай савецкай літаратуры, пакінуць пасля сябе вучняў, якія прадоўжаць распачатую справу. (Толькі ў нашым універсітэце працуюць цяпер чатыры яго выхаванцы, кандыдаты навук).

Хуткі прыезд загадчыка кафедры літаратуры Мінскага інстытута культуры М. М. Грынчыка з'явіцца новым імпульсам у развіцці навуковых даследаванняў, у паляпшэнні методыкі выкладання, ва ўмацаванні творчых кантактаў даследчыкаў універсітэта з іх калегамі. Тыя, хто ведае Міколу Міхайлавіча, з нецярплівасцю чакаюць сустрэчы, бо яна будзе на гэты раз прысвечана абмеркаванню рамана — эсэ А. А. Лойкі пра Янку Купалу «Як агонь, як вада...», рэцэнзентам якой і з'яўляецца М. М. Грынчык.

У. КАВАЛЕНКА,
дацэнт кафедры беларускай літаратуры.

Алег ЛОЙКА.

НА ВУЛІЦЫ ЯНКІ КУПАЛЫ Ў СЛОНІМЕ

Родны мой горад, спрадвечны горад,
Памяць каго, глыбей, чым твая?..
Дай скалынуць твае радасці, гора,
Дай перажыць іх з табой удвая!
Дай, прывярні тыя дні, тыя хвалі,
Госцем калі тут Купала быў:
Вулкі твае яго не забылі,
І ён жа іх, пэўна, нідзе не забыў.
Чуў ты біццё яго сэрца, горад,
Хвалямі Шчары думы ўздымаў:
Усю Беларусь абдымаўшы, як мора,
Ён і цябе, горад мой, абдымаў.
Бачыў ты погляд яго, цеплы, зоркі,
У сонца ўлюбёны, лён і зязюль,
Ціха каціў з заімжэлых пагоркаў
Горкай нядолі былое слязу.
Бачыў ты рукі яго, што павольна
Мглістасць расхінвалі па-над табой,
І святкаваў ты прыход яго, вольны,
Слаўны за волю сваёй барацьбой.
Бачыў, як крочыў ён, каб не запляміць
Бруку каменьчык, муру парог —
У дзевяць стагоддзяў нямую іх памяць,
Годнасць, якую ты моўчкі збярог.
Бачыў, прайшоў ён сюдой, каб застацца
Подыхам, поглядам, слыхам зязюль
У шыбах, што светла дагэтуль свіцяцца,
І на каменнях, цёплых дасюль.

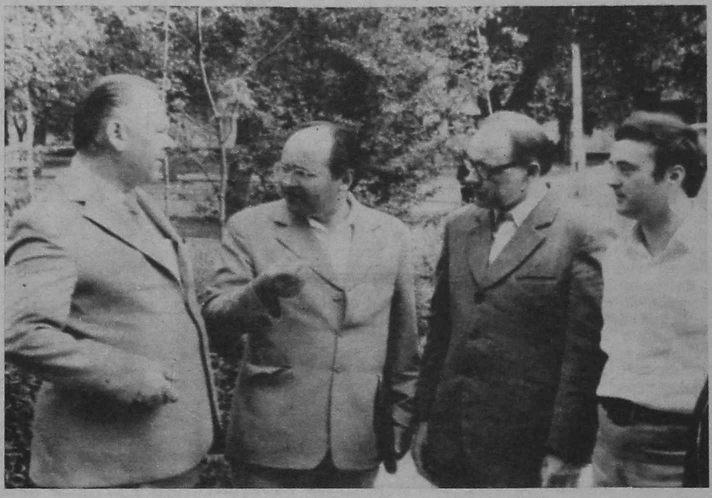

НА ЗДЫМКУ: на адной з сустрэч у Гомельскім дзяржаўным універсітэце. (Злева направа): былы загадчык кафедры беларускай літаратуры ГДУ М. М. Грынчык, вядомы беларускі паэт і літаратуразнаўца Алег Лойка, дацэнт кафедры рускай літаратуры М. А. Маляўка, член Саюза пісьменнікаў СССР, дацэнт кафедры беларускай літаратуры В. У. Ярац. Фота У. Каваленкі.

Аб любімых паэтах

УЗЛЁТ І АКРЫЛЕНАСЦЬ

На паэтычным небасхіле яркай зоркай зззе імя Алега Антонавіча Лойкі, шматграннага дзеяча, якога даўно прыцягнула ўвагу чытачоў. Творчасць А. Лойкі — самабытная з'ява ў беларускай савецкай паэзіі. Ён з'яўляецца паэтам лірычнага даравання, з усёй сістэмай сваіх мастацкіх вобразаў трывала ўвайшоў у свядомасць чытача. Яго паэзія мае свае адметныя рысы, па якіх беспамылкова можна вызначыць — гэта Лойка. Прываблівае ў паэзіі А. Лойкі даверлівасць і шчырасць, тая светлая танальнасць, якая ідзе не ад бяздумнай бадзёрасці, а ад прасветленасці пачуццяў, ад дабрыні, веры ў людзей, захопленасці прыгожым і добрым. Ад кожнага верша становіцца светла і радасна, бо ўсе вершы прасякнуты павагай да чалавека-працаўніка, любоўю да роднай зямлі, жаданнем быць некаму патрэбным.

Паходзіць Алег Антонавіч Лойка з заходнебеларускага горада Слоніма. Там прайшло яго дзяцінства, там ён сустрэў радасны час вызвалення Заходняй Беларусі, там ён адкрыў для сябе чароўны свет паэзіі. З дзяцінства запалі ў душу хлопчыка «Новая зямля» Я. Коласа, вершы Я. Купалы, М. Багдановіча, Ф. Багушэвіча, А. Міцкевіча. Пасля заканчэння дзесяцігодкі ў 1948 г. А. Лойка становіцца студэнтам БДУ. Менавіта з гэтага часу ён спрабуе пісаць вершы. Сваім дэбютам паэт лічыць вершы, надрукаваныя ў снежні 1953 г. ў часопісе «Маладосць». Але пачаткам сапраўднай работы стаў 1957 г., калі А. Лойка быў прадстаўлены ў «Маладосці» шэрагам вершаў.

Прайшло больш як трыццаць гадоў паэтычнай творчасці. За гэты час А. Лойка ўзбагаціў беларускую паэзію шматлікімі вершамі, аб'яднанымі ў зборніках «На юнацкім шляху», «Дарогі і летуценні», «Дзівасіл», «Калі ў дарозе ты...», «Пачуцці» і шмат іншых. Пісаў А. Лойка і для дзяцей. Добра знаёмы маленькім чытачам яго зборнікі «Як Тоня рэха шукала», «Блакітнае азерца».

Шырока вядомы А. Лойка і як перакладчык. Выбраныя творы класікаў нямецкай і французскай літаратуры Гётэ і Верлена належаць яго пяру. Сродкамі беларускай мовы прачытаны творы польскай паэзіі.

З 1956 г., калі А. А. Лойка стаў выкладчыкам БДУ, у яго жыццё ўвайшла навука. Ён з'яўляецца аўтарам цікавых і грунтоўных манаграфій, вучэбных дапаможнікаў, сярод якіх фундаментальныя працы па гісторыі роднай літаратуры: «Вытокі, веліч, характво» — «Новая зямля» Я. Коласа, «Паэзія і час». Па яго падручніках вывучаюць студэнты гісторыю роднай літаратуры. Цікавяць А. Лойку і праблемы развіцця сучаснай паэзіі («Сустрэчы з днём сённяшнім»). А. Лойка з'яўляецца аўтарам шматлікіх артыкулаў, рэцэнзій, эсэ.

Шмат гадоў кіруе А. Лойка літаратурным аб'яднаннем «Узлёт» Белдзяржуніверсітэта. Вядомы вучоны дабразычліва адносіцца да маладых паэтаў, адгукаецца артыкуламі і рэцэнзіямі на многія паэтычныя дэбюты.

Сотні выпускнікоў БДУ часта ўспамінаюць А. Лойку-настаўніка. Памятаюць яны яго шчырыя, усхваляваныя лекцыі, бо ён не проста выкладае свой прадмет, а быццам глядзіць у душу студэнта, дзеліцца сваёй радасцю ведання, заклікае да вучобы, пошукаў, духоўнага і чалавечага ўдасканалення.

Калі мне сёння выпадзе на долю
Агонь пякельны і выццё свінца —
Стрываю ўсе да пераможнага канца,
Бо не забыцца мне ў жыцці ніколі
І маці з хлебам у руках мазольных,
І постаць непакорную байца.

Напісаныя яшчэ на пачатку літаратурнай дзейнасці, словы з верша «Сорак першы год» з'яўляюцца своеасаблівым жыццёвым крэда А. Лойкі. Ён заўсёды з творчым неспакоем думае пра жыццё, сувязь часоў.

«Узлёт»... Так называецца літаратурнае аб'яднанне, якім кіруе А. Лойка. Узлёт і акрыленасць... Вось галоўныя рысы: даверлівасць да пачуццяў, глыбокая пранікнёнасць і харaство душы чалавека, роднай прыроды, высокая прынцыповасць і дабразычлівасць — вось што характарызуе А. Лойку як паэта, крытыка, літаратуразнаўцу, педагога.

А. ВОІНАВА,
студэнтка II курса гісторыка-філалагічнага факультэта

★ ★

«ЯК АГОНЬ, ЯК ВАДА...»

Кожны край мае тых, што апяваюць, Чым ёсць для народа ўпадак і хвала...
Я. Купала

Для беларусаў такім песняром стаў Янка Купала, творчая спадчына якога ўвайшла ў скарбніцу сусветнай літаратуры. Аднак аб самім паэце доўгі час мы ведалі да крыўднага мала. Праўда, былі спробы стварыць белетрызаваны жыццяпіс пэўнага перыяду — часцей за ўсё дзяцінства — Купалавага жыцця. Падобная задача ўяўляецца больш простай — не так ужо цяжка паказаць задумёнага светлавалосага хлопчыка, які з захапленнем слухае паданні пра чароўную папараць-кветку. Куды складаней зразумець веліч і харaство таленту народнага песняра, убачыць той складаны ўнутраны працэс, той шлях узыходжання Яся Луцэвіча да Янкі Купалы.

Алег Лойка знайшоў запаветны ключ да разгадкі гэтай таямніцы: «Пісьменнікі, як сыны да бацькі, падобныя да свайго народа, і ёсць у іх выразах твару, у іх вачах і ўсмешках, у іх паставах і рухах, у задуменнасці і выявах сваіх перажыванняў заўсёды тое, што ўдасцяа тварам, усмешкам, задуменнасці — абліччу самога народа. Пісьменнікі, як сыны да маці, падобныя да прыроды сваіх краін...».

Убачыць Купалу праз народ, а народ — праз песняра. Праз кроплю — увесь акіян — вось задача пісьменніка. Гэта адчуваў і сам Купала, які ў свой час, лічачы і сцвярджаючы сябе мужыцкім (зн. народным)— паэтам, не збіраўся здзіўляць літаратурныя салоны экзотыкай кажуха ці світкі, а імкнуўся па-сапраўднаму раскрыць вобраз свайго народа, краю, свой духоўны свет. Ясь Луцэвіч ніколі не стаў бы Янкам Купалам, калі б ён застаўся толькі паэтам смутку і нядолі, паэтам мужыка і вёскі, толькі сумленным летапісцам народнай крыўды і пакуты. Трэба было ўбачыць пад світкамі і лахманамі мужнае самаахвярнае сэрца, а праз раскіданыя гнёзды — барвовыя водсветы светлай будучыні, адчуць «той енк, той крык, што жыве Беларусь і ўславіць яго». І гэта мог убачыць і пачуць толькі паэт-рамантык, якім і быў Купала.

Адным з першых літаратуразнаўцаў, якія адзначылі гэтую адметнасць творчай манеры песняра, быў Лойка-даследчык. І не выпадкова, бо сам Лойка-паэт — у першую чаргу рамантык. Рамантык у сваім жыцці, у сваёй творчасці. Іменна падобнасць паэтычных натур, падобнасць светаўспрымання і светаразумення дазволілі А. Лойку глыбока пранікнуць ва ўнутраны свет Янкі Купалы, зразумець самыя тонкія зрухі яго душы. Таму заканамерна, што менавіта А. Лойка стварыў вобраз невядомай Беатрычэ, той жанчыны, якая натхняла паэта, стала яго сапраўднай музай. Няхай яна выступала ў розныя перыяды жыцця ў розных выявах, як таямнічая незнаёмка А. Блока, але, галоўнае, іменна з Купалы і пачынаецца беларуская любоўная лірыка.

А. Лойка паказаў нам не лакіраваны іканапіс класіка, а рэальнае жыццё генія, чалавека, які стаў паэтычным увасабленнем таленту свайго народа. І ў гэтым яму дапамагло арганічнае спалучэнне двюх, на першы погляд, непрымірымых стыхій — агню і вады,— спалучэнне навуковай дакладнасці, доказнасці, пераканаўчасці, выдатнага ведання нацыянальнай гісторыі, літаратурнага жыцця і ўмення даявіць, дамысліць, дафантазіраваць. Купала прыйшоў да нас не ў мармуровай застыгласці, а ў імклівым руху, у вечным імкненні «да сонца, да зор». І ў тым, што Я. Купала стане для многіх з нас любімым паэтам, будзе і не малая заслуга А. Лойкі.

І. ШТЭЙНЕР,
заг. кафедры беларускай літаратуры, кандыдат філалагічных навук.

ПЯСНЯР НАЦЫЯНАЛЬНАГА ПОДЗВІГУ

Да 170-годдзя з дня нараджэння М. Ю. Лермантава

У ГЭТЫЯ дні ў нашай краіне і за яе межамі шырока адзначаецца 170-годдзе з дня нараджэння вялікага рускага паэта Міхаіла Юр'евіча Лермантава.

Усяго дваццаць шэсць гадоў і некалькі месяцаў пражыў паэт. Вельмі кароткі тэрмін адпусціў яму лёс. Трагедыя асабістага лёсу паэта — гэта трагедыя сучаснага яму грамадскага жыцця. Лермантаў належаў да пакалення, якое разбуджана вялікім днём 14 снежня 1825 года і асуджана на вымушаную бяздзейнасць. Раздумваючы над лёсам сучаснікаў, ён пісаў:

К чему глубокие познанья, жажда славы,
Талант и пылкая любовь свободы,
Когда мы их употребить не можем?

Чым далей ад нас дата нараджэння вялікага суайчынніка, тым глыбей мы ўсведамляем значэнне лермантаўскай спадчыны і ганарымся паэтам рускім, народным у найвышэйшым значэнні гэтага слова.

Міхаіл Юр'евіч Лермантаў нарадзіўся ў Маскве ў 1814 годзе. Яму не споўнілася і двух з паловаю гадоў, калі памерла яго маці. Цяжка перажываў маленькі Міша сямейны разлад бабулі, якая горача любіла ўнука, з бацькам.

У 1830 годзе выходзіць першы друкаваны верш будучага паэта «Вясна». Гэта былі гады вучобы спачатку ў Шляхетным пансіёне пры Маскоўскім універсітэце, куды ўладкавала ўнука бабуля Елізавета Аляксееўна Арсеньева, а потым — у самім універсітэце (1828—1832).

Вясной 1832 года Лермантаў пакідае Маскоўскі універсітэт, адкуль яму «параілі пайсці» за рэзкія водгукі і сутычкі з начальствам, і вырашае перайсці ў Пецярбургскі універсітэт. Пасля няўдалай спробы стаць студэнтам Лермантаў трапляе ў Школу гвардзейскіх падпрапаршчыкаў і кавалерыйскіх юнкераў. Менавіта ў гэты час нараджаецца пад пяром паэта магутны вобраз яго паэзіі — вобраз буры і чалавека, народжанага для буры:

А он, мятежный, просит бури,
Как будто в бурях есть покой!

Знаёмства з арыстакратычным Пецярбургам дазволіла Лермантаву даць бязлітасны аналіз сучаснага яму сацыяльнага асяроддзя, нораваў свецкіх колаў. У творчасці паэта з'яўляюцца рэалістычныя тэндэнцыі (драма «Маскарад»).

1837 год. Напісаны сотні лірычных вершаў, дзесяткі паэм, але менавіта гэты год лічыцца пачаткам паэтычнага лёсу «малодшага» паэта. «Калі б ведаў паміраючы Пушкін, — піша адзін з каментатараў, — што прыйшоў і стаіць каля яго дома Міхаіл Лермантаў... — можа быць, усе свае самыя апошнія сілы Пушкін аддаў бы ўжо Лермантаву! Прысягаючы на вернасць гераічнаму, Лермантаў піша верш на смерць Пушкіна, верш, які, па ўспамінах стрыечнага брата Лермантава М. Д. Юр'ева, «нарабіў столькі шуму, і нягледзячы на тое, што нідзе не надрукаваны, паставіў раптам нашага школьнага паэта амаль на ўзровень з тым, каго ён у сваіх цудоўных вершах аплакваў». Паэт абараніў паэта, у заключных гнеўных радках ён вырашае ідэю найвышэйшага — народнага — суда:

А вы, надменные потомки...
Вы, жадною толпой стоящие у трона,
Свободы, Гения и Славы палачи!..

Амаль у адзін час з гэтым творам паэт стварае аўтабіяграфію народнага подзвігу — паэму «Барадзіно» — як водгук на 25-ю гадавіну Барадзінскай бітвы. Паэма з'явілася цэлай эпохай у развіцці рускай літаратуры, а яе стварэнне Лермантавым можна назваць вялікім нацыянальным подзвігам.

— Да, были люди в наше время,
Не то, что нынешнее племя:
Богатыри — не вы!

У гэтых словах адчуваецца смутак аб «магутным, удалым племені», якое знікла з часамі «вялікіх бітваў». Можна меркаваць, што Лермантаў апярэдзіў вялікага Талстога ідэяй сваёй паэмы, распрацоўкай народнага характару і народнага подзвігу.

«Смерць паэта» і «Барадзіно» не засталіся па-за ўвагай царскіх улад — Лермантава пераводзяць на Каўказ у Ніжагародскі драгунскі полк, які ваяваў супраць горцаў. Так хацелі расправіцца з паэтам. Аднак ці можна было запалохаць чалавека, якога прыгняталі адносіны з людзьмі вялікасвецкага грамадства і які сам шукаў разнастайных уражанняў? Некалькі пазней Бялінскі скажа, што ў Лермантава ў «халодным і азлобленым поглядзе на жыццё» схаваны «зерні глыбокай веры» ў вартасць чалавека. Лермантаў правяраў свае чалавечыя якасці ў смяротным баі з ворагам.

У 1838—1840 гадах Лермантаў служыць у Ноўгарадзе, потым у Пецярбурзе. За гэты перыяд ён надрукаваў «Песню пра цара Івана Васільевіча, маладога апрычніка і ўдалога купца Калашнікава», стварыў паэму «Мцыры» і завяршыў паэму «Дэман», — творы, кожны з якіх быў з'явай у рускай літаратуры.

Як аб моцным і самабытным дараванні ў нашай літаратуры гаворыць упершыню аб Лермантаве вялікі рускі крытык Бялінскі: «Божа мой! Які раскошны талент!.. Якая вобразнасць — так усё і бачыш перад сабою, а ўбачыўшы раз, ніколі ўжо не забудзеш! Дзівосная карціна — так і блішчыць усёю яркасцю ўсходніх фарбаў! Якая маляўнічасць, меладычнасць, моц і сіла ў кожным вершы, асобна ўзятым!»

Вясной 1840 года за дуэль з сынам французскага пасланніка ў Пецярбурзе Лермантава пераводзяць у дзеючую армію, якая вяла баі на Паўночным Каўказе. Паэта зноў пасылалі пад кулі. А ў Пецярбурзе неўзабаве пасля ад'езду Лермантава выходзіць з друку раман «Герой нашага часу», завершаны ў час двухгадовага знаходжання паэта ў сталіцы. Гэта яго цэнтральны твор — «...партрэт, сабраны з заганаў усяго нашага пакалення, у поўным іх развіцці»,— як кажа сам паэт. Раман «Герой нашага часу» з'яўляецца непасрэдным працягам тэмы «Барадзіно», гэта значыць тэмы героя і часу. Але гэта ўжо іншы герой, іншы час, аб якіх сам паэт напісаў у прадмове: «Хопіць і таго, што хвароба паказана, а як яе вылечыць— гэта ўжо бог ведае!» Сучасная Лермантаву эпоха — гэта час упадку і дэгераізацыі, час дробных парыванняў і канфліктаў. Псіхалагічнай праўдай, сілай абагульнення паэт развенчвае свайго рамантычнага героя, якім ён хацеў паказаць Пячорына.

Усемагутнае, развітае пачуццё адзінства Лермантава—гэта натуральнае пачуццё сына сваёй Радзімы, які не можа прымірыцца з «гнуснай расійскай рэчаіснасцю».

Люблю отчизну я, но странною любовью!—

піша паэт у вершы «Радзіма» (1841), які стаў як бы развітальным яго словам.

15 ліпеня 1841 года ля гары Машук у Пяцігорску паэт быў забіты на дуэлі, а 17-га ліпеня — пахаваны на пяцігорскіх могілках.

Усяго дваццаць шэсць гадоў і некалькі месяцаў... Паэт, у якім пры жыцці ўбачылі новае магутнае дараванне на Русі, «трэцяга рускага паэта» і нашчадка Пушкіна, абяцаўшага нешта большае, нешта бясконцае, паўтарыў трагічны лёс свайго вялікага папярэдніка. «...як мала абставіны, якія яго акружалі, садзейнічалі сур'ёзным заняткам,... становіцца ледзь зразумелым, як ён мог дасягнуць тых бліскучых вынікаў пры настолькі малой працы і ў такіх маладых гадах», — напіша ў сваіх успамінах забойца паэта Мартынаў.

Бялінскі марыў аб тым часе, калі імя Лермантава ў літаратуры стане народным іменем, і гарманічныя гукі яго паэзіі будуць лунаць у штодзённай гаворцы грамады, паміж яе думкамі аб жыццёвых клопатах.

Імя Лермантава стаіць побач з імёнамі Пушкіна і Гогаля. Яны паклалі пачатак выдатнай з'яве, якая носіць назву «Руская класічная літаратура».

А. ВЛАСАЎ,
асістэнт кафедры рускага, агульнага і славянскага мовазнаўства.

ВОСЕНЬ ЗАЛАТАЯ.

З вамі гутарыць урач

ПРАФІЛАКТЫЧНЫЯ ПРЫШЧЭПКІ

Вучоныя адкрылі магчымасць стварэння неўспрымальнасці арганізма да некаторых заразных хвароб штучным шляхам — пры дапамозе прафілактычных прышчэпак. Звычайна іх праводзяць вакцынай — аслабленымі або забітымі ўзбуджальнікамі інфекцыйных хвароб. Гэтыя ўзбуджальнікі пры ўвядзенні ў арганізм чалавека не выклікаюць захворвання, а выпрацоўваюць імунітэт — неўспрымальнасць да пэўных відаў інфекцыі.

Супрацьтуберкулёзная вакцына — БЦЖ — засцерагае чалавека ад захворвання туберкулёзам. Першая прышчэпка, якая праводзіцца пры нараджэнні дзіцяці, называецца вакцынацыяй, а ўсе астатнія, што паўтараюцца праз кожныя 5 гадоў, — рэвакцынацыяй. Рэвакцынацыя праводзіцца асобам да 30 гадоў уключна пры ўмове, што імунітэт не выпрацаваўся пры папярэдняй прышчэпцы.

Вельмі часта, і асабліва ў зімовы перыяд, людзі хварэюць грыпам. Ён небяспечны сваімі ўскладненнямі: запаленнем лёгкіх, гаймарытам, атытам, міякардытам і інш. Для прафілактыкі грыпа выкарыстоўваецца супрацьгрыпозная вакцына розных тыпаў. Адна з іх распыляецца ў нос пульверызатарам, другая — ўводзіцца з дапамогай ін'ектара пад скуру. Пасля правядзення прышчэпак у невялікай часткі людзей можа з'явіцца недамаганне і павышэнне тэмпературы да 37,5 градусаў. Працягласць рэакцыі — не больш двух сутак. Мясцовая рэакцыя выражаецца ў пачырваненні скуры і прыпухласці на месцы прышчэпкі. Людзі, якім уведзена супрацьгрыпозная вакцына, амаль на хварэюць грыпам. Калі ж хвароба наступае, то яе пераносяць лёгка, без ускладненняў.

Слупняк — вострае інфекцыйнае захворванне, якое характарызуецца паражэннем нярвовай сістэмы. Крыніца інфекцыі — слупняковая палачка, распаўсюджаная ў знешнім асяроддзі, часцей за ўсё ў зямлі. Прафілактыка ажыццяўляецца планавай імунізацыяй слупняковым анатаксінам тройчы з адпаведнымі інтэрваламі. Калі чалавеку прышчэпкі зроблены планава, то пры атрыманні траўмы прышчэпкі не робяцца. Пры адсутнасці іх, даводзіцца ўводзіць чалавеку слупняковую сываратку па жыццёвых паказчыках,

А. БАБУШКІНА,
урач-інфекцыяніст паліклінікі № 6, член таварыства Чырвонага Крыжа.

Інфармацыйны аддзел лабараторыі ТСН

ПАВЕДАМЛЯЕ:

У Гомельскую абласную кантору кінапракату паступілі новыя навукова-папулярныя і вучэбныя кінафільмы:

«Прафесія XXI стагоддзя», 2 часткі, каляровы, 16 мм (расказвае аб аператары аўтаматызаваных сістэм).

«Плазма», 2 часткі, каляровы, 16 мм.

«Чалавек і вышыня», 2 часткі, каляровы, 35 мм. (расказвае аб неабходнасці вывучэння і засваення горных раёнаў зямнога шара).

«Будзь карысны чалавецтву», 2 ч., каляровы, 16 мм. (аб акадэміку Ферсмане).

«Альманах кінападарожнікаў» № 188, 2 часткі, каляровы, 35 мм.

«Жамчужына на беразе акіяна», 1 ч., каляровы, 35 мм (відавы фільм аб Далёкім Усходзе).

«Прырода рэчываў змяненняў...», 2 ч., каляровы, 35 мм (дасягненні сучаснай біялогіі).

«Ад усяго сэрца», 2 часткі, каляровы, 16 мм (Савецкі фонд міру).

«Чалавек, машына, эмоцыі», 2 ч., 25 мм (інжынерная псіхалогія).

«Генная інжынерыя на службе вытворчасці», 1 ч., каляровы, 35 мм.

«Прырода ў бяспецы», 5 ч., каляровы, 35 мм.

«Асабістая гігіена», 1 ч. ч/б, 16 мм.

Дадатковую інфармаыю аб кінафільмах вы можаце атрымаць у лабараторыі ТСН, (корпус № 1, 1—10).

Рэдактар Ул. БАЛОГА

«Гомельский университет» — орган парткома, ректората, комитета ЛКСМБ и профкомов Гомельского государственного университета (на белорусском языке), Гомельская фабрыка «Палесдрук» Дзяржкамітэта БССР па справах выдавецтваў, паліграфіі і кніжнага гандлю. Гомель, Савецкая, 1. Аб'ём — 1 друк аркуш. Тыраж 2000 экз.
Наш адрас: вул. Савецкая, 104, п. 3-11. т. 57-16-52.

АЗ 11207

Заказ 368